

Barbara Surma

Edukacja w systemie Marii Montessori – wychowaniem do wartości

Sprawozdanie z Polskich Dni Montessori

W dniach 15-17 marca 2013 roku w Warszawie odbyły się po raz pierwszy Polskie Dni Montessori. Głównymi organizatorami tego spotkania był Polski Ośrodek Edukacji Montessori oraz Polskie Stowarzyszenie Montessori. Głównym celem Polskich Dni Montessori była integracja środowisk montessoriańskich, spotkanie i wymiana doświadczeń polsko-niemieckich nauczycieli pracujących w różnych ośrodkach, żłobkach, klubach maluchów, przedszkolach, szkołach oraz na uczelniach kształcących przyszłych nauczycieli, ale także rodziców dzieci uczęszczających do tych placówek.

W trakcie tych trzech dni była też możliwość uczestnictwa w różnych warsztatach dla nauczycieli, rodziców, a co najważniejsze – nie zapomniano też o dzieciach, które mogły pomóc w integracji rodziców i dzieci (Warsztaty dla Maluchów, natomiast młodzież gimnazjalna poprowadziła Debatę Oxfordzką. Rafał Szczyпка zaprezentował gry i zabawy kooperacyjne, które można wykorzystać w edukacji i przekazywaniu wartości dla dzieci od 2 lat do 12+. Kolejne warsztaty dla dzieci dotyczyły ćwiczeń praktycznego życia i kształcenia zmysłów w przygotowanym otoczeniu, Montessori dla przedszkolaków – kształcenie zmysłów i aktywności matematycznej w przygotowanym otoczeniu. Wszystkie warsztaty prowadzone były przez zaproszonych wykładawców z różnych ośrodków edukacyjnych z całej Polski.

W pierwszym dniu Polskich Dni Montessori gościliśmy w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Temat, wokół którego skoncentrowane były wykłady teoretyczne w tym dniu, dotyczył wychowania do wartości w edukacji w systemie Marii Montessori. Wykłady plenarne rozpoczęły się przedstawieniem dzieci Polskiego Ośrodka Edukacji Montessori w Warszawie, zatytułowane „ku wartościom”. Scenariusz wynikał z głównego filozoficznego przesłania Marii Montessori o wychowaniu kosmicznym. Dzieci najmłodsze przedstawiły historię powstania świata, natomiast młodzież gimnazjalna skierowała nasze myśli w stronę rozwoju cywilizacji i wartości, jakim powinien być drugi człowiek. Przesłanie, jakie przekazali, zakończyli słowami A. Einsteina: „Nie staraj się być człowiekiem sukcesu, ale człowiekiem wartościowym”.

Wykład inauguracyjny na temat „Przygotowanie do samokształcenia w edukacji Marii Montessori” wygłosiła Pani Profesor dr hab. Sabina Guz (UMCS). Zwróciła ona uwagę na potrzebę zmiany podejścia do zadań szkoły, która ma kształtować przyszłego dorosłego. Najważniejszym celem jest zatem przygotowanie człowieka do samokształcenia w przyszłości, do dokonywania oceny własnego rozwoju, zdolności wzbudzania wewnętrznej motywacji do dokonywania zmian i dalszego kształcenia. To przygotowanie do samokształcenia jest priorytetem w edukacji w systemie Marii Montessori. Pani Profesor pokrótce wskazała, które aspekty w tym systemie uwzględniają samokształtowanie się dziecka i co jest warunkiem realizacji tego celu.

Kolejny wykład zatytułowany „Paradoksalność wychowania wartościowego” wygłosił Pan Profesor dr hab. Bogusław Śliwerski (APS im. M. Grzegorzewskiej, CHAT w Warszawie). W prezentacji multimedialnej Pan Profesor ukazał najważniejsze paradoksy współczesnej pedagogiki, edukacji, między wymaganiami teoretycznymi, dyrektywami ministerialnymi a rzeczywistością. Wykład ten uświadomił nam, jakie problemy (absurdy) dotyczą współczesnych uczniów, studentów, rodziców i nauczycieli. Głównym pytaniem jest nadal, jak żyć? Jak żyć godnie?

Claus Dieter Kaul z Instytutu Edukacji Holistycznej z Niemiec podjął próbę udzielenie odpowiedzi na pytanie: Co oznacza wychowanie kosmiczne dla pracy wychowawczej w dzisiejszych czasach w przedszkolu i szkole? Z wielką uwagą i zainteresowaniem słuchaliśmy i oglądaliśmy, w jaki sposób można dzieciom przekazać historię Wszechświata. C.D. Kaul zwrócił uwagę, że istotą wychowania kosmicznego jest otworzyć dziecko na świat, który powstał z miłości do człowieka. Główną zasadą zatem edukacji jest miłość, a nie przekaz wiedzy.

Dr Małgorzata Miksza, prezes Polskiego Stowarzyszenia Montessori oraz pracownik naukowy Uniwersytetu Łódzkiego wprowadziła uczestników PDM w problematykę związaną z wartością. Tematem jej wystąpienia było: Problem wartości w naukach o wychowaniu a wychowanie do wartości w pedagogice Marii Montessori.

Wykłady plenarne zakończyły się wystąpieniem Nauczycielskiego Teatru Ślimaczeo z Przedszkola Miejskiego nr 220 w Łodzi „Jak Maria Montessori odkryła polaryzację uwagi?”.

W sobotę 16 marca 2013 roku prowadzone były warsztaty przez zaproszonych wykładowców z Niemiec i Polski. Różnorodność tematów prowadzonych warsztatów świadczy o coraz lepszym zrozumieniu idei wychowania w koncepcji Montessori oraz jej recepcji w polskich placówkach. Poniżej zamieszczam tematy warsztatów zaproponowanych przez organizatorów i wykładowców:

Wychowanie Kosmiczne jako zintegrowane nauczanie – uczenie się. Przykłady praktyczne – Claus Dieter Kaul (Niemcy) tłumaczenie: Magdalena Wojdak-Piątkowska.

Wychowanie moralne w kontekście rozwoju dziecka w wieku szkolnym (od szóstego do dwunastego roku życia). Geometria – przykłady praktyczne – Axel Winkler (Niemcy) tłumaczenie: Jacek Dąbrowski.

Montessoriańska idea kształcenia dla życia – więcej niż deklaracja – dr Beata Bednarczuk (Lublin) – grupa dyskusyjna.

Książki warte oglądania i czytania – wartości edukacyjne i kulturowe współczesnych książek dla dzieci – dr Małgorzata Centner – Guz (Lublin), dr Iwona Zwierzchowska (Lublin).

Rzeczywistość a fantazja – czyli na drodze do wyobraźni – Dorota Rotowska (Warszawa).

Teatr jako kreatywna droga do wartości moralnych i estetycznych – Sylwia Gajewska (Łódź).

Rola nauczyciela montessoriańskiego. Jak uniknąć błędów w pracy pedagogicznej, na które może być narażony nauczyciel? – Jarosław Jordan (Warszawa).

„Wartości ważne w moim życiu”. Model zajęć z seniorami w oparciu o zasady pedagogiczne Marii Montessori – dr Małgorzata Miksza (Łódź).

Wprowadzanie w problematykę wczesnego dzieciństwa w pedagogice Marii Montessori – Emi Yuda (Niemcy) tłumaczenie: Magdalena Wojdak-Piątkowska.

Wychowanie na czas?! Czas jako wartość. Jolanta Wierucka (Lublin) – grupa dyskusyjna.

Z dzieckiem w świat wartości – sposoby uczenia wartości dzieci. Małgorzata Chojecka (Warszawa), Elżbieta Olszewska (Toruń).

Wartości estetyczne i emocjonalne w twórczości plastycznej dziecka – Danuta Bednarczuk (Lublin).

„Życie w relacji” - podstawą wychowania religijnego w koncepcji pedagogicznej Marii Montessori – dr Barbara Surma (Kraków).

Gry i zabawy wprowadzające dzieci w przedszkolu w zasady kulturalnego zachowania się – Bogumiła Zdrojewska (Łódź).

Prezentacja Pierwszej Wielkiej Lekcji o powstaniu Wszechświata – Dariusz Skorupka (Warszawa).

Jak wychować małego legalistę? – Małgorzata Tarnowska (Warszawa).

Pokój i wychowanie dla pokoju w koncepcji pedagogicznej Marii Montessori – pomiędzy utopią a rzeczywistością – dr Małgorzata Miksza (Łódź) – grupa dyskusyjna.

Zabawy integrujące zmysły – narodziny autonomii dziecka – dr Iwona Sikorska (Kraków).

Segregacja czy włączenie – jak sprostać potrzebom dzieci o różnorodnych możliwościach rozwojowych? – Elżbieta Zabiegaj (Kraków).

Rola muzyki w budowaniu osobowości dziecka. Zabawy muzyczno – ruchowe dla dzieci do trzeciego roku życia – Ewa Szubert (Łódź).

Rzeczywistość a fantazja – czyli na drodze do wyobraźni – Dorota Rotowska (Warszawa).

W pierwszej przedpołudniowej sesji uczestniczyłam w warsztacie prowadzonym przez Axela Winklera, który jak zwykle wprowadził nas w zupełnie inny wymiar rozumienia i realizacji koncepcji M. Montessori. Przedstawił, na czym polega wychowanie kosmiczne w praktyce, czyli od teorii do praktyki na przykładzie historii czworokątów. Dla mnie osobiście Axel Winkler jest przede wszystkim przykładem człowieka, nauczyciela twórczego, który jest zaangażowany w to, co robi. Obyśmy umieli się oderwać od sztywnego myślenia, technologicznego realizowania systemu pedagogicznego Marii Montessori w Polsce.

Jako zaproszona do prowadzenia warsztatów z wychowania religijnego miałam okazję spotkać się z nowymi osobami, które z coraz większym zainteresowaniem kierują się w stronę holistycznego wychowania dzieci w systemie Montessori. Tematem moich dwukrotnie prowadzonych warsztatów było: „Życ w relacji” – podstawą wychowania religijnego w koncepcji pedagogicznej Marii Montessori. Uczestnikom warsztatów przedstawiłam główne przesłanki Katechezy Dobrego Pasterza oraz na czym polega życie w relacji w Biblii i Liturgii. Skupiłam się także na ukazaniu psychologicznych i pedagogicznych uwarunkowań wskazujących na potrzebę wychowania dziecka w relacji z drugim człowiekiem i Bogiem. Zaprezentowałam też wybrane materiały do wychowania religijnego opracowane przez Sofię Cavalletti i Giannę Gobbi.

Niedziela, jak wspomniałam na początku mojej relacji, była przeznaczona na spotkania z dziećmi, rodzicami, udział w warsztatach i dyskusjach.

Polskie Dni Montessori cieszyły się dużym zainteresowaniem, udział w nich wzięło ponad trzysta osób. Podczas Polskich Dni Montessori

uczestnicy mogli również zapoznać się z ofertami różnych pedagogicznych wydawnictw oraz firm produkujących materiały montessoriańskie.

Informacje o PDM zamieszczone są na stronie www.polskie-dni-montessori.pl lub www.dni-montessori.pl

Polskiemu Ośrodkowi Edukacji Montessori oraz Polskiemu Stowarzyszeniu Montessori gratuluję pomysłu oraz całej organizacji.